

Locuinti'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a tragatorului [Lő-
vészutoza], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 - 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 or. de linia, si 30 or. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In locul deschisu
20 or. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Scire electr. partic. a „Feder.”

Data in Siebesiu in 15. apr. la 9 ore 40 min. demaneti'a.

Conferinti'a, una suta trei-dieci membri, fruntea inteligentiei, dupa lesbateri serioase in trei siedintie, facundu conclusele unanime declaratiune neclatitu la independenti'a si autonomi'a bisericeii romane greco-catolice, nesuferindu ingerintia straiia; conclusele congressului catolicilor magiari, privitorie la biserice'a romana, tindiendu a vatemá drepturile ei, nulle si nevalide. Adressa prin siese deputati metropolitului; petitiune prin duoi-spre-diece deputati domnitorului, pre calea ministeriului responsabilu, pentru nullificarea concluseru privitorie la biserice'a romana si pentru neimpedecarea convocariii prossime a congressului greco-catolicu. Armonia deplina, vointia resolutissima, entusiasmu generalu

Pest'a, 15/3. aprile, 1871.

Publicamu in fruntea diurnalului nostru scirea telegrafica ce amu primitu in acestu minutu despre conferinti'a de Alba-Iulia.

Ne abtinemu de ori ce critica séu comentare, lipsindu-ne sciri mai detaliate.

Lectorii nostri voru vedé si d'in acésta scire telegrafica, ca Romanii sciu a tienie la drepturile de libertate, independenti'a si autonomia a bisericeii lor in ori ce impregiurar', si ori care ar fi situatiunea politica a natiunei si patriei romane. Fia amai, cá se tiena si se desvólte energia si activitate continua si neinterupta, si se nu intermitta nici pre unu momentu macar de a staru in totu modulu si in totu chipulu convocarea congressului nationalu-besericescu; cá asiá si metropoli'a de Alba-Iulia se se póta bucura, si se póta practica acele drepturi de cari se bucura si le practica metropoli'a de Sabliu.

Mane chiar', in diu'a memorabila de la a. 1848., in duminec'a Tomei, se intrunescu sinodele eparchiali in Sabliu, Aradu si Caran-Sabesiu. Salutamu cu bucuria intrunirea acestoru sinode nationali-romane.

Fia, cá in putnu, se potemu salutá cu aceea si bucuria intrunirea sínodeloru eparchiali la Blasiu, Gherl'a, Oradea-Mare si Lugosiu, si marca intrunire a sinodului metropolitanu la Blasiu ori Alba-Iulia.

Oh! si cum n'am salutá inca si cu mai mare bucuria, intrunirea dietei Transilvane, compusa d'in reprezentantii natiunei romane, ungro secuie si sasse in Ardélu!

Nu potemu incheia fára a nu trage atentiunea lectoriloru nostri la articulu imprumutatu d'in „Reform'a“ de Vien'a despre congressulu catolicu magiaru si biserice'a romana d'in Transilvania.

Asemene recomandamu atentiunei inbitiloru nostri cetitori patrioticulu si nationalulu apelu alu confratiloru nostri de preste Crpati. Fia cá infratirea intre frati se fia eterna, si incoronata de cele mai salutari rezultate, pentru Romanii si Romanii ei!

Congressulu catolicu-magiaru si biserice'a romana a Transilvaniei.

Asta di tota Ungari'a si nu mai putnu Transilvania se ocupa cu intrebarea bisericeii autonome-catolice, care se pare a fi ajunsu in ajunulu deslegarei sale definitive.

Precum e sciutu, inca in vér'a analui 1869, la conchiamare si sub auspiciile ministrului de cultu si instructiune publica de atunci, s'a intrunutu asié numitulu „congressu catolicu.” Acésta adunare, copilu de sufletu eminentu si nascutu d'in inventiunea creieriloru inventiosi ai reposatului

ministru barone Eötvös, erá se aiba de scopu cea mai mare possibile assecurare a independentiiei si neatarnarei bisericeii catolice ungare prin regula rea si stabilirea autonomiei sale.

In cátu acestu congressu catolicu a potutu realisa acésta intentiune, se pote vedé d'in statutulu organicu alu autonomiei bisericeii catolice-magiare, care nu de multu l'a concludu si statoritu, si care ascépta numai santiunarea si apoi esecutarea.

Essenti'a acestui statutu organicu se cuprinde in urmatoriele:

Inainte de tote organizatiunea autonomiei catolice in Ungari'a si Transilvania adopta principiulu de a participa la congressu atátu laicii cátu si preotii. Laicii catolici, pre viitoriu, se aiba influenti'a in tote trebele catolice, exceptandu cele dogmatice, liturgice si disciplinare. Apoi, tote averile bisericesci si preotiesci, precum tote fondurile si fundatiunile religionari si de invetiamentu ale catoliciloru, cari asta-di sunt in administratiunea statului, pre viitoriu se tréca numai si singuru sub administratiunea bisericeii autonome-catolice (unguresci.) Organismulu administrativu lu constitue diverse autoritati si corporatiuni subordonate, in capulu caroru a stá adunarea catolica regnicolare, adeca congressulu catolicu (ungurescu); carui se va adauge o esecutiva, ce se va compune d'intr'unu consiliu directiunalu de tjéra si d'in capii necesari ai directiunei regnicolare; presidentu acestui consiliu va fi primatele Ungariei. Dreptulu de a propune (episcopi, canonici, abati etc.), care pana'acumu l'a avutu regimulu, pre viitoriu lu va esercita consiliulu-catolicu.

Relativu la afacerile scolare statutu organicu alu autonomiei catoliciloru dispune, ca congressulu catoliciloru se statorisca perpetuuu planu de instructiune, care se aiba dreptulu de inspectiune si dispunere a supr'a toturoru scoleloru catolice, a supr'a professoriloru si invetiatoriloru lor, va se dica a supr'a intregului sistemu catolicu de educatiune. Cu privire la imbunetatearea lefeloru pentru clerulu subalternu, etc., apoi relativu la scopurile scolare si de administrare, acestu corpu representativu autonomu alu bisericeii catolice are dreptulu d'a impune, dupa placu, contributiune creditiosiloru catolici, precum si d'a incassa de la beneficiarii mai inalti una congrua conforma cu veniturile lor. — Acésta este pre scurtu essenti'a organizarii autonomiei catoliciloru.

Cátu despre raportulu ei cátra statulu ungrescu, avemu se accentuamu una interpellatiune adressata in diet'a ungresca de deputatulu Colomanu Ghyczy cátra ministrulu de culte si instructiune publica Pauler. Acésta se privesce de unu eflusu alu partitei liberale a catoliciloru, carea pana acum'a a statu departe de nesuintiele clericale ale maioritatii congressului. Ghyczy face una critica aspra d'in punctu de vedere alu dreptului publicu a supr'a statutulu organicu Elu cere in modu indirectu, ca innainte de esecutarea lui guvernulu se presinte numitulu statutu organicu alu autonomiei bisericesci dietei spre aprobare, cá ci „acésta organizare se baseza mai multu pre principiie, cari collidu cu legile si constitutiunea ungresca, cu drepturile guvernului, ale dietei si regelui. Daca ar' intrá in vietia acestu statutu organicu asié precum este, atunci ar' crea statutu in statu, unu statutu care ar' avé diet'a sa propria, consiliulu si ministeriulu séu responsabilu si esecutori; si, considerandu marca potere a ideelor religiose a supr'a poporului, precum si marca autoritate a capulu bisericescu cu resiedinti'a afara d'in tiera, e de temutu cá acestu statutu nouu va portá in sine semburile unei rivalitati periculose si in lini'a ultima va avé de urmare domniea bisericeii a supr'a statulu.”

Nu voimu se esaminamu incátu sunt fundate séu nu temerile deputatulu Ghyczy. In totu casulu provinci'a bisericesca romano-catolica d'in Ungari'a are dreptulu d'a se constituí intre marginile sale autonomu si fára scirbirea intereselor curatu de statutu. Dicemu inadinsu intre mar-

ginile sale, cá ci fia-cine pote vedé, cá unei provincie, fia ace'a chiaru si bisericesca, numai in atátu-a i compete selfguvernamentulu, incátu i se estindu marginile.

Acum, daca neci nu potemu intru adeveru afirmá, cá congressulu catoliciloru urmaresce secretulu planu d'a esoperá domniea bisericeii a supr'a statulu; un'a scimu cu siguritate, si nu incape neci una indoieda, cá elu a trecutu preste marginile sale, preste competinti'a se, cá, fiindu chiamatu a organiza numai afacerile sale, s'a amestecat cu poterea in afaceri straine. Acésta s'a intemplatu facia de provinci'a autonoma greco-unita de Alba-Iulia.

Indata dupa deschiderea congressului catolicu ture invitati si Romanii d'in Ungari'a si Transilvania ca se partecipe la elu. Degiá acestu actu de invitare fu una vatemare flagranta a drepturilor bisericesci autonome ale Romaniloru. Diecesele romane fure privite in cerculariulu convocatoriu de subordonate primatului d'in Ungari'a, pre candu ele la olalta formeza una provincia autonoma, in fruntea carei-a stá metropolitulu de Alba-Iulia cu resiedinti'a in Blasiu. Inca in anulu 1853 s'a statoritu prin una bulla papale, obtienendu si aprobarea imperatesca, cá Romanii d'in Transilvania se aiba una provincia propria bisericesca de ritulu grecescu, carea se compune d'in cele doue dieceses nouu infiintiate, d'in a Lugosului in Bacatu si a Gherlei (Armenopolei) in Transilvania, apoi d'in dieces'a Oradei-Mari desmembrata de cátra arci-dieces'a romano-catolica a Iaurinului, cari tóte se supusera metropolitulu cu resiedinti'a in arci-dieces'a Fagarasiului. Deci provinci'a bisericesca romana de ritulu grecescu e autonoma, pre deplinu coordonata dar' nu subordinata provinciei romano-catolice. Cu tote aceste membriloru congressului catolicu li-au placutu a o arunca in una topitóre cu provinci'a romano-catolica a magiariloru. Se intielege, cá Romanii greco-catolici, si a numitu preotimea cu metropolitulu in frunte, au protestatu in modu resolutu contr'a unei asemenea intentiuni, totu asié se scie cá greco-catolicii d'in provinci'a de Alba-Iulia n'au partecipatu neci decátu la congressulu catoliciloru, afara daca impregiurarea, cá si aici ca pre-totu-indene duoi episcopi apostati facure placerea guvernului magiaru si primatului d'a se pre-intá in congressulu pestanu, am numi-o una partecipare a greco-catoliciloru.

Ungurii sunt vulpi forte viclene, ei sciura si cu acésta ocaziune a impreuna necessariulu cu folositoriulu si placutulu. Necesariu a fostu pentru ei una constituire autonoma a bisericeii romano-catolice d'in Ungari'a, dar' cugetara: pentru ce se nu luamu in intrulu constitutiunei nostre bisericesci si pre Romanii greco-catolici? Pentru ce se nu domnimu in venitoriu d'in Pest'a atátu polii esce cátu si bisericesca a supr'a Romaniloru? Da, acésta ar' fi pentru Unguri folositoriu si placutu, cá-ci antáiu ei s'aru esercita mai bine in domnie; si dupa ace'a magiarisarea s'ar' fi transpusu cu succesu si pre terenulu bisericescu.

Nu se pote negá, cá caracterulu provinciei bisericesci greco-catolice e nationalu-romanu, abstragundu de la celu bisericescu dogmaticu, chiaru precum celu alu romano-catoliciloru e eminentu magiaru. Acum, daca congressulu séu mai bine autonomi'a catoliciloru s'ar' fi marginitu numai la discutiunea cestiuniloru dogmatice, atunci in casu de intrunire n'aru collide interesele ambelor provincie bisericesci. Dar' d'in susu amintitulu statutu organicu se pote vedé, cá guvernamentulu bisericescu autonomu alu congressului se estinde mai alesu a supr'a scoleloru si a supr'a administrariii toturoru fonduriloru menite pentru educatiune. Corpulu representativu autonomu are se consiste d'in 201 membri, d'intre cari pre Romanii greco-catolici cadu numai 27. Deci, considerandu cunoscut'a tratare magiara cu nemagiarii, fie-cine si-pote inchipuf ce ar' fi avutu se ascepte Romanii pentru educatiunea loru nationala in casulu unei fusiuni a provinciei greco-catolice cu cea

romano-catolica! Facia de una asemenea majoritate considerabile a membrilor magiari, greco-catolicii ar' fi in una pusestiune mai critica decât unicul deputatu transilvanianu-romanu d'in diet'a pestana alesu cu doue voturi. Dreptu-ace'a planulu rafinat alu fostului ministru de culte si instructiune publica, d'a bagá si partea greco-catolica a Romaniloru in masin'a besericesca-centralistica, se pote numi per excellentiam bunu pentru scopulu magiarisării. Si intru-adeveru, congressulu catoliciloru d'in Pest'a s'a octroatu de congressu si pentru greco-catolicii d'in Ungari'a si Transilvani'a, si a creatu fara neci una indreptatire statutulu organicu ca obligatoriu si pentru beserica greco-catolica d'in Ungari'a si Transilvani'a, de-si acésta provincia besericesca n'a fostu neci decâtu representata. Deci congressulu catoliciloru intentiuneza una uniune fortiata a Transilvaniei cu Ungari'a si pre terenulu besericescu. Acei-a, cari au dubitatu despre esecutarea fortiata a uniunei politice administrative a Transilvaniei cu Ungari'a, se invetie acum'a contrariulu d'in acestu esemplu alu celei mai temerarie violári. In venitoriu va avé se puna, dupa numitulu statutulu organicu, alaturea cu centralismulu politicu centralismulu besericescu, si langa absolutismulu politicu-parlamentariu celu besericescu-parlamentariu.

„Preterenulu cestiuniacestei besericesci de autonomia va avé locu una lupta inversiunata, carea cu greu va reesi in favorulu magiariloru, cá-ci sunt in jocu interese pre mari si aduncu iradecinate in viet'a poporului. Irritatiunea intre Romanii de ritulu grecescu d'in Ungari'a si Transilvani'a e forte mare. Ei ceru de ani intregi tienerea unui congressu provincialu greco-catolicu, dar' guvernulu ungurescu nu li-a datu inca neci pana in dnu'a de asta-di concessiunea. In tempulu d'in urma s'au facutu pasi energici in acésta privintia, si se mai ascepta inca si altii. In fine Romaniloru nu li se va poté negá tienerea unui propriu sinodu provincialu. In totu casulu ei aru face mai bine, a nu intimpiná noulu periclu amenintatoriu cu mesure indiumetate, ci cu energia deplina.

„Reforma.“

Estrasulu decisiuniloru mai momentose

d'in protocolulu sinodului protopopescu alu tractului gr. cat. alu Clusului, tienutu in 3 si 4 aprile st. n. a. c.

- 1) Infintiarea unei bibliotece tractuale, d'in contriburile de 1 fl. de la fia-care preotu.
- 2) Tramitarea unei representatiuni la Prea Santi'a Sa metropolitulu, prin care se se roge se convoce unu sinodu provincialu, dupa modulu in care acelu-a se compune astadi in baserica orientala.
- 3) Tramitarea a duoi deputati, unulu mirenu, ér' celu-altu preotu, la conferint'a d'in Alb'a-Iuli'a, cu insarcinarea, se lucre intru acolo, cá statutulu congressului rom. cat. d'in Pest'a, in cátu ne privesce pre noi, se nu se sancțiuneze si se se convoce congressulu gr. cat. romahu.
- 4) Esprimerea de multumita protocolaria Dlui Ladisl. B. Popu, pentru convocarea conferintiei de la Alb'a-Iuli'a.
- 5) Esprimerea de multumita protocolaria Prea Santiei Sale metropolitulu, pentru cá a lucratu intru sustinerea nestirbita a autonomiei basericei nostre gr. cat.
- 6) Prenumerarea foiei mensuali, ce apare in Romanii'a „Societatea pentru invetiatur'a poporului romanu“ pentru toti docentii tractului.
- 7) Intemeierea unui fondu scol. trac. d'in contribui de 5 cr. de sufletu pre anu, in tempulu de 10 ani.
- 8) Ajutorarea scolii confessionale gr. cat. d'in Suciagu d'in partea tractului, si esoperarea ajutorării acesteia si d'in partea celoru-a-lalte tracte archi-diecesane, fiindu scol'a acésta in periclu mare de a-si perde caracterulu confessionalu.

Publicamu dupa „Romanulu“ urmatoriulu documentu de infratire intre partitele d'in Romanii'a :

Adresa la alegutori.

Venirea la putere a ministeriului d'in 28. aprile 1870 a fostu semnulu vederatu, cá reactiunea se sentiá destulu de tare, spre a luá in mani conducerea afaceriloru Romaniei.

D'in insu-si acelu momentu, era amenintata Constitutiunea d'in 1866, pre care natiunea si-o dase, spre a-si asecura atátu stabilitatea cátu si libertátile publice.

Representatiunea nationala, carea era numai prorogata, a fostu de indata disolvata, in sperantia cá tiera se va manifesta in sentiulu ideiloru personificate prin omenii de la putere.

Asceptările loru au fostu insielate. Alegutori au trimisu in majoritate pre reprezentantii totoruru nuantielor liberali.

Impregiurările politice esteriore d'in ver'a anului trecut au fostu matura pricepute de tiera in tota gravitatea loru. Majoritatea Camerei, petrunsa de aceea-si innalta prudentia, a trebuit dar' a tolerá pre acelu cabinetu pana la sesiunea ordinaria.

Sosindu 15. novembre, ministrii n'au aretatu acelu-si tactu politicu. Ei socoteau, d'in contra, cá momentulu era propice pentru realisarea cugetárilor loru. Asié, prin mesagiulu de deschidere a Camerelor, ei au pusu in gur'a Domnului acea faimosa frasa, imprumutata d'in Montesquieu, care in sentiulu ce i se dá de guvern, se infatisia ca o amenintare pentru institutiunile tieriei.

Opiniunea publica fu cuprinsa de ingrigire. Ea se intrebá unde voiá ministrii se conduca tier'a. — Resultatulu acesteia intrebări fu o mai strinsa intrunire a totoruru grupurilor liberali d'in Camer'a deputatiloru, pre terenulu apereii Constitutiunei.

Astu-feliu se constitui majoritatea liberala d'in Adunare, carea de indata si-esprimá cugetările sale, prin responsulu seu la mesagiulu Tronului, ce era pentru ministeriulu d'in 28. aprilu, sentintia condemnatoria a politiceii sale.

In aceste conditiuni parlamentarie Cabinetulu Epurénu demisiuná, si puterea se incredintá ministeriului d'in 18. decembrie 1870.

Cu acestu ministeriu, sustienutu de tote grupurile liberali, a inceputu activitatea parlamentaria a sesiunei camerei.

In desiertu adversarii institutiuniloru nostre se incerca de a acusa acésta sesiune ca nefructuosa. Adunarea are titluri nesterse la recunoscint'a natiunei. Ea s'a ocupatu cu totu-adinsulu de imbunatatirea situatiunei financiare, obiectulu ingrigirei generale. Camer'a se afla in faci'a unui bugetu ne-ecuilibratu, cu unu deficitu de siepte-spre-diece milioane lei noi, care se propunea de a se acoperi, nu prin reducerea cheltueleuru, ci prin o multime de noue dári: timbrulu, monopolulu tutunului, sporirea darei personale, a contributiunei patentelor, a impositulu fonciaru si altele.

Majoritatea a respinsu cu energia sistemulu financiaru alu d-lui C. Gradisteanu: tienendu séma de strimtorarea contribuabililoru, ea si-a trasu de regula de a ecuilibrá bugetulu, nu prin impovararea tieriei cu noue dári, ci prin reducerea cheltueleuru pana la cea mai putincioasa economie. Astu-felu comisiunea bugetaria, espresiunea cugetárilor majoritatei, dupa o lucrare continua si consciintiosa de doue luni, si in acordu cu noulu ministeriu, isbiti a resolve greulu problemu de a dá unu bugetu in adeveru ecuilibratu, fara a fi nevoia de a impune natiunei cele mai multe d'in dările noue, propuse de cabinetulu Epureanu.

Seriositatea acestei lucrări s'a constatatu in ultim'a siedintia a camerei (15 martiu) de cátra insu-si actualulu ministru de finantie, d. P. Mavrogheni, carele, de-si s'a declarat francamente de adversariulu majoritatei liberala a camerei, totu-si a fostu nevoitu de adeveru a dice aceste cuvinte pline de insemnatate :

„Comisiunea bugetaria a regulatu bugetulu intr'unu modu admirabile.“ . . .

„Singura comisiunea bugetaria d'in estimpu a potutu reusi a ecuilibrá bugetulu, si i face onóre acésta lucrare!“

Procesele verbali ale Adunarei dovedescu cá acum erau la ordinea zilei bugetele si proiectele de legi financiare, intre cari celu mai importantu era proiectulu de lege privitoriu la stingerea detoriei flotante, care apesa intr'unu chipu atátu de inspaimantatoriu creditulu Statului, cátu Camer'a se vediu nevoita de a dá preferintia cercetarei unei cestiuni totu atátu de grave, — daca nu si mai multu, — ca si stingerea detoriei flotante, si carea nu mai putieniu interesá situatiunea financiaria. Acésta era afacerea cálliloru ferate romane. Contrariu legii speciale intru acésta, doctorulu Strusberg, reprezentantulu concessionariloru, venise a declará nepotintia sa de a platí cuponulu dobendelor de la 1 ianuariu 1871, si mai tardiu, intre alte nefundate pretensiuni, reclamá ca acestu cuponu se se platésca de cátra statulu romanu, si se i se primésca, fara a fi inca gat'a, lini'a ferata Romanu-Galati-Brail'a-Bucuresci.

Ministeriulu pusese pre Adunare in positiune de a cunosce in de-a-menuntulu impregiurările acesteia cestiuni, si prin urmare, de a desemná guvernulu lini'a de urmare, ce trebuia se pazésca intr'o afacere, care reu condusa este de natura a compromite pre unu mare numeru de ani totu venitoriulu nostru financiaru si economicu.

Camer'a era datória tieriei d'a nu lasá la o parte cercetarea minutiosa a acesteia cestiuni atátu de grave.

Acestu studiu este facutu, si natiunea este asta-di deplinu in positiune de a poté apretia tote fazele prin care a trecut esecutarea concessiunei Strusberg.

Daca pre terenulu legislatiunei ordinare, Adunarea s'a parutu cá nu a produsu indestulu, caus'a este cá, sentinela vigilante a institutiuniloru tieriei, ea era tienuta intr'o neintrerupta ingrigire despre atacurile ce directu si indirectu si pre tota dnu'a, se urdian in contra pactului fundamentalu.

Petitiunile ce se colportau prin judetie, sub patronagiulu autoritatiloru administrative, glasurile radicate chiaru in midi-loculu Parlamentulu, spre a face facisiu procesulu Constitutiunei, si, mai multu de tote acestea, staruintiele opozitiunei reactionarie d'a se vota bugetele cu o ora mai inainte, in bloc, si pre doi ani, erau pentru Camera unu

motivu mai multu de a se intrebá, daca reactiunea nu astepá de cátu momentulu de a fi stapana pre punga tieria, pentru a veni la carm'a afaceriloru publice, si in urma, neoprita de nici o stavila, a pune in lucrare planurile sale de resturnare a Constitutiunei?

In faci'a unei asemenea situatiuni, plina de ingrigiri si de pericole, esitatiunile si resistentia Adunarei erau legitime si potemu dice si deplinu justificate.

Cu tote acestea, Camer'a intrase acum in discutara si votarea chiaru a unoru-a d'in legile financiare, candu unu incidentu supraveni ca pretestu, spre a se perturba mersulu regulariu si pacinicu alu regimelului parlamentariu.

Banchetulu datu in diu'a de 10/22. martiu, de Coloni'a germana d'in Bucuresci, dadu locu la o regretabile manifestatiune d'in partea unui numeru de scolari, si pre carea autoritátile universitatii n'au sciutu a o preveni.

Acésta demonstratiune copilaresca a fostu restalmacia in defavore Ministeriului parlamentar, a provocatu unu stru de procedimente anticonstitutionali, in midi-loculu caroruru-a, cu nedibacia s'au esplotatu chiaru amenintarea de intrerumpere voluntara a functiunárii puterii esecutive; si dreptu resultatu, a adusu la putere restaurarea mai energica a reactiunei oborita pentru unu momentu in diu'a de 18. decembre 1870.

Sub asemenea triste auspicii s'a formatu ministeriulu Lascaru Catargiu: sub asemenea triste auspicii elu s'a infacisiatu si innaintea Parlamentulu.

Asié, chiaru in momentulu candu capulu Cabinetului cetia Adunárii programulu seu de respectu pentru Constitutiunea tieriei, elu o violá in liter'a si spiritulu ei, impresurandu localulu Adunárii cu ostire de tote armele, si acésta fara scirea si invoirea Presiedintelului Camerei.

Intratu pre acésta cale de violintia, noulu ministeriu pretinsu apoi, ca Adunarea se proceda la votarea bugetelor si a legiloru financiare, inainte de a-si regulá positiunea constitutionale in facia cu Parlamentulu.

Neincuviintiandu-se acésta cerere, si Camer'a, otarindu a cercetá mai antái cestiunea de incredere ce poteá dá Cabinetulu, acestu-a, prin glasulu Presiedintelului seu, a cerutu inchiderea discussiunei de abie inceputa, si declara, cá d'in neinchiderea acesteia discussiuni face, — lucru fara precedentu, — o cestiune ministeriale.

Representatiunea nationala era detoria drepturiloru si demnitátii sale d'a nu se supune la o asemenea somatiune. Majoritatea otari continuarea discussiunei, si Ministeriulu a dou'a dí rosti disolvarea Adunárii deputatiloru.

Sirulu acestoru procedimente, resumate aci pre scurtu, constituie o indestula doveda despre cugetările noulu Cabinetu. Se fia bine sciutu, cá Adunarea a fostu disolvata tocmai in momentulu candu tote grupurile liberala, strinse unite, ajunsesera a formá o majoritate constanta in principie, si otarira a manu-tiené si a aperá Constitutiunea tieriei, marea garantia atátu a Tronului cátu si a libertátiloru publice.

Unu nou apelu este acum facutu tieriei.

Membrii majoritatii liberala si parlamentarie se voru duce cu fruntea deschisa in sinulu colegieloru electoralu, si voru esplicá portarea loru, fia-care la loculu seu, fia-care d'in punctulu seu de vedere individuale. In totu casulu, membrii acestei majoritatii credu de pre acum, cá Natiunea li va tiené séma de staruintiele legitime ce au pusu, in cursu de patru luni, spre a respinge tote incercările resturnatorie ale reactiunei.

Acum situatiunea este pusa limpede si bine desemnata inaintea tieriei. In lupt'a electorale ce s'a deschisu, membrii partitulu liberala, intrunitu, nu voru face apelu de cátu la consciintia alegitoriloru, si nu voru intrebuintia de cátu armele pacinice ale legalitatii celei mai stricte. Cá-ci d'in parte-li, acésta lupta suprema nu este de cátu pre terenulu Constitutiunei si pentru aperearea acesteia Constitutiuni.

Tier'a in tota a sa suveranitate este chiamata a se rosti intre neltirile reactiunei, care are in serviciulu seu forti'a brutale, si intre forti'a morale a opiniunei publice: intre acei ce voiescu desvoltarea pacinica a principiiloru civilisatiunei moderne, si intre acei, cari tindu a resturná patrimoniulu drepturiloru, pre cari o generatiune intréga le-a castigatu pentru Natiunea si Societatea romana.

Tier'a are a alege intre acei, cari voiescu in adeveru unu controlu seriosu d'in partea reprezentantiloru sei a supra administratiunei esecutive in totu ce se atinge de interesele nostre financiare, si intre acei, cari la desordinea financiaru nu cunosc altu midi-locu de vindecare, de cátu sporirea dáriloru publice, si, nemuliumiti cu atát'a, voiescu a sacrificá si interesele economice ale natiunei.

Tier'a nu si-va oprí verdictulu seu suveranu. Ea are a se mai rosti in viitoriele alegeri, si intre acei ce voiescu o reintorcere la unu trecutulu umilitu si intre acei ce nu de asta-di se lupta pentru o politica nationala, pentru o politica romanésca, autonoma, basata pre tratatulu de la Paris, carele, — asta-di se implinescu cinci-spre-diece ani, — a asecuratu patriei nostre o libera desvoltare interiora, pusa sub garantii mariloru puteri europene, si ferita de orice infintiunea esteriore predominanta si exclusiva.

Intr'unu conventu, acum natiunea se afla in faci'a a doue drapele: unulu care falfaie spre trecutulu, si altulu carele se desfasiura cu incredere spre unu frumosu venitoriu. Sub unulu se adumbrescu regretele si poftele de restauratiune ale unui trecutulu plinu de doreri, si pre care tier'a nu

odată la osenditu. Sub altulu sunt intrunite aspiratiunile romane de demnitate natională, de progresu morali si materialu, de pace si de deplina dreptate pentru tote treptele societății nostre, si mai pre susu de tote de unu santu respectu pentru institutiunile nostre constitutiunale.

Si acum, alegatori romani, a legeti!

(Subscrisi) Membrii delegatii ai majorității fostei camere de deputati:

N. Paclianu, M. Cogalniceanu, I. Ghica, I. Bratianu, N. Ionescu.

18/30. martiu 1871.

Sasu-Reginu, in 3. aprile 1871.

De unu tempu incoce unele d'intre diurnalele magiare si-dau tota silinti'a spre a casciga favorulu dietei pentru impartirea proiectata prin comisiunea de 25, in valorea carei-a una parte d'in tinentulu Reginului are se se anectese la scaunulu Muresiului, era cea-lalta la Bistritia. Si vest'a se recere d'in consideratiuni mai innalte, pentru interesulu generale; in aceste frase se potu contrage argumentele de cari se folosescu spre a popularisa una ideea, cu care timene d'in acestu tinentu nu se pote impacá.

Orasiulu Reginu formeza centrulu unui tinentu de ma estensiune preste 65 mile geografice, locuitu mai verosimil de romani, cuprindendu in sine partea resaritena a Ardelului de langa secuime, legandu-o de una parte insemnata a campiei, care pentru calile de comunicatiune si puseiunea sa naturale graviteza exclusiv spre Reginu.

Spre a-si avé tribunalulu seu in Reginu, 126 comune, cu una poporatiune de preste 110 mii suflete, au petitionatu la dieta, vomu vedé inse daca rogarea loru si-va avé rezultatulu seu, ce ni vine se credemu, — ca-ci daca e adeveratu cea-ce s'a afirmatu pana acum, ca de aceea e de necesitate organizarea justitiei, ca poporulu se-si aiba mai multu spriginu intr'ins'a, se se tiena mai siguru intru a le sale, cu unu cuventu se-si pota cautá si casciga mai usioru dreptatea; nu ni potemu inchipui cum s'ar' poté primt una impartire, dupa care, in locu de a se usiura sortea poporului acestui tinentu, i-ar' causá multu mai mari dificultati in calea justitiei, ori-ce ai poté vedé intr'ins'a, numai interesulu comunu nu.

Daca, pre langa tote acestea, impartirea acestui tinentu s'ar' face asié precum s'a proiectatu, anomal'a e cu nepotintia se nu bata la ochii totoruru, vedindu ca unele comune, de essemplu Palotiani si Toplitianu in tote cauze loru gremiali, ~~au aré se~~ percurga câte 13—16 mile de pamentu pana la Osiorheiu, — era de alta parte campianii câte 10—12 mile preste cali neamblate pana la Bistritia; ~~desconsiderandu~~ astu-feliu interesele locuitoriloru acestui tinentu si desbinandu una parte pentru secuii cercului Mureșanu, era alta parte pentru Sasii Bistritiei.

Mai multi.

Ministeriulu de instructiune publica d'in Romania'a a emisu urmatoriulu circulariu la adresa totoruru autoritatiloru romane:

Cestiunariu

seu

isvodu de intrebările, la cari se cere a se dá respunsuri in privinti'a vechieloru asiediaminte, ce se afla in deosebitele comune ale Romaniei.

Guvernulu, cu scopu de a pregati intocmirea unei istorie lamurite a Romaniei, avendu trebuinta a aduna de prin totu cuprinsulu tierei sciintia despre tote locurile, cari voru fi fostu insemnate inca d'in vechime prin cladiri seu alte semne vechie, atingutore de faptele stramosiloru neamului romanescu, doresce a avé d'in fia-care comuna respunsuri deslucite la intrebările urmatorie:

I-a intrebare:

Se face intrebare, daca in cuprinsulu comunei seu in comunele invecinate, adeca in orasiele, in satele, in cotunele, in campie, in padurele ori in muntii, cari sunt cuprinsi in acea comuna, seu in cele invecinate, se afla vre-unu locu care se se cunosca a fi fostu inca d'in vechime locu insemnatu, adeca spre essemplu:

Care se se arete ca a fostu cetate vechia, seu de zidu seu numai de pamentu, cu impresmuire de petra ori cu sianturi;

Ori daca este in comuna seu in vecinătate vre-unu locu, care porta numire de cetate, seu de cetatiuia, seu de cornu, seu de grindu, seu de streagia vechia, seu de tabera vechia, seu de silisce, seu de turnu, seu de cula, seu de basca, seu de hazua, seu de capiste, seu de monastire, ori de beserica vechia, seu de oltariu, seu alta numire, d'in care se se intielega, ca a fostu pre acelu locu vre-unu asiedamentu stramosiescu;

Ori daca se afla ce-va sianturi de cele betranesci, cari pre une locuri portu numire de troianu, seu brazda, seu valu;

Ori daca sunt in comuna seu in vecinătate un'a seu mai multe magure vechie, seu movile insemnate, seu gorgane de cele mari, cari se se cunosca, ca sunt facute de la mosi-stramosi, si nu de hotarnicii d'in vremile de acum;

Ori daca sunt rovine si gropane de silisti vechie, de orasie, de terguri si de sate;

Ori daca sunt pre sub pamentu seu vre-o costa morminte vechie, ori gropnitie, ori bolte in cari au fostu imormentati omeni d'in vremile vechie;

Ori daca sunt gropi seu borte adunci, unde se se dica ca aru fi fostu in vechime ocne parasite ori bai, d'in cari se scotea mai de demultu feru, arama, argintu, auru seu alte metaluri;

Ori daca sunt ce-va ziduri surpate, cari porta numirea ca sunt de pre vremile candu cu Uriasii, cu Jidovii, cu Tatarii seu cu alte limbe pagane si straine d'in vechime;

Ori daca sunt ce-va stalpi seu capatēie de petra, ori de caramida, ori de lemnu, ale vre-unui podu vechiu si surpatu, care trece preste vre-o vale;

Ori daca sunt ce-va semne vechie, precum cruci mari de petra cu slove s'au fara slove, ori pietroie mari asiediate de mana de omu;

Ori daca sunt pesceri scobite in stanca seu in maluri, in cari se spune, ca ar' fi locuitu odineora omeni;

Ori daca sunt alte locuri, in cari s'au gasitu mai de demultu seu se pote gasi si acum'a felurite remasitie de pre la locuitorii d'in vechime, precum ole, ulcioare, urloie de lutu si hărburi, ori arme si unelte, seu podobe de feru, de otielu, de arama seu de alte metaluri; ori idoli, mari seu mici de petra, de lemnu, de pamentu seu de feru; ori lespede de petra sapate cu chipuri seu cu slove, ori banuti vechi, ori petre de inele, ori alte feluri de lucruri d'in vechime.

A 2-a intrebare:

Daca se va fi aflandu in comuna seu in vecinătate vre unulu seu mai multe locuri de felulu celoru insemnate la antai'a intrebare, se va areta cu de-ameruntulu: care sunt acele locuri, de ce soi sunt ele, si se va insemna deslucitu, ce numire porta in partea locului fia-care d'in ele in deosebire.

A 3-a intrebare:

Se va insemna asemenea, in ce parte a comunei cade fia-care d'in acele locuri, adeca spre resaritu, spre apusu, spre media-nopte ori spre media-di, si se va areta inca, daca ele sunt asiediate pre locu siesu seu pre vre-unu dealu, seu pre polele ori pre muchea vre-unui munte, seu pre unu piscu seu in vre-o padure, seu in vre-unu lacu ori balta, seu in vre-unu ostrovu, seu in vre-o respinte, insemnandu-se totu de-odata si numirea acelu locu in care se afla.

A 4-a intrebare:

Se va areta, pre catu va fi prin potintia, intinderea seu marimea si form'a ce inchipuesce, adeca:

Daca va fi cetate ori cetatiuia, se va spune de este rotunda ori in patru coltiuri, ori in mai multe anghiuri, si se va areta, ca catu cuprinsu pote se aiba in laintrulu ei, câte fâleci, ori câte pogone, ori cati strangini;

Daca va fi siantiu, se va spune, ca catu este adanculu catu este latulu si catu este lungulu lui, si incatro este indreptata urm'a lui prin comunele vecine, si se va areta in ce parte este aruncatu pamentulu, adeca spre resaritu, spre apusu, spre media-nopte ori spre media-di;

Daca va fi movila, seu magura, seu gorganu, se va areta, ca catu este de innaltu si ca cati stangini pote se aiba ocolulu lui la pole, si daca este rotundu, seu cu muchi, seu cu verfulu tinguiatu ori trunchiatu;

Daca va fi zidire se va spune, daca este facuta cu bolovani neciopliti de petra, ori cu lespede cioplite, ori cu caramida, si cu ce felu de caramida, mare seu mica, grosa seu subtire; si se va areta ce inchipuesce acea zidire, adeca daca este rotunda ori in anghiuri ca cum ar' fi fostu o beserica, ori cula, ori unu palatu, ori o casa omenesca, seu daca este numai unu parete prelungitu ca unu zidu de impresmuire;

Daca voru fi petroie asiediate de mana de omu, se va areta, ca ce marime au ele, si se va spune daca sunt mai multe gramadite, un'a preste alt'a, ori puse alaturi in linia drepta seu in franture seu e rotogolu, ori daca este numai unu petroiu singuru si pusti, dar' forte mare;

Daca va fi pescere, se va areta, daca pare a fi scobita de mana de omu, seu facuta numai d'in fire; si se va spune, ca cata aduncime pote se aiba si catu este de innalta inlaintru, si in ce parte de locu si-are intrarea.

A 5-a intrebare:

Se va areta cu de-amaruntulu ori ce felu de spuse betranesci si povesti, care s'au pastratu d'in vechime despre acele locuri insemnate de ori-ce soi voru fi, adunandu acele spuse betranesci de pre la betranii de prin sate, de pre la preoti, de pre la invetatori, de pre la paznici de hotare, de pre la padurari, de pre la plaiesi, si ori-ce alti barbati si femei, care si ei le-au auditu de la parintii loru ca nisce povesti stramoiesci atingutorie de vechie asiediaminte ce se afla in cuprinsulu comunei seu in vecinătate.

A 6-a intrebare:

Daca se va fi intemplat, se se gasesca vre-o data in pamentulu acelei comunei seu in vecinătatea ei ce-va lucruri vechie, precum olarie, arme, unelte, scule, banuti, idoli, chipuri, lespedi scrise ori alte feluri de lucruri de prin

vremile vechie, se se face aretare, ce feluri de lucruri s'au gasitu si in ce locu s'au descoperitu si cam pre ce vreme.

La tote intrebările d'in acestu isvodu se cere, ca se se dea respunsuri lamurite, dupa ce se va face cercetare despre cele aflatorie in cuprinsulu comunei seu in vecinătate, si la fia-care intrebare indeosebi se va face respunsu cu tote deslucirile, câte se voru poté dobandi la facia locului, intrebandu si pre omeni cu cunoscintie despre asemenea lucruri betranesci.

Tratatulu d'in Londonu relativu la Marea-Négra.

Reproducemu dupa „Pressa“ testulu conventiunei incheiatu la 13 martie in conferinti'a d'in Londonu in privinti'a Pontului-Eussinu.

Art. 1. Art. 11, 13 si 14 ai tratatului d'in Parisu de la 30. martiu 1856 precum si conventiunea incheiata intre Inalt'a Porta si Russia si anessata pre langa citatulu articulu 14, sunt desfiintate si inlocuite prin urmatoriulu articulu.

Art. 2. Principiulu inchiderei Dardanelorulu si a Bosforului, este mantienutu asié cum s'a stipulatu prin tratatulu separatu de la 30 martiu 1854, asemenea facultatea Majestății Sale imperiale Sultanulu de a deschide numitele stremtori in tempu de pace floteloru poteriloru amice si aliate, daca esecutarea stipulatiuniloru tratatului d'in Parisu de la 30 martiu 1856 ar' reclamá acest'a.

Art. 3. Marea-Négra remane deschisa ca si pana acum la marinele totoruru natiuniloru.

Art. 4. Comisiunea instalata prin articulu d'in Parisu in care au a fi represintate fia-care d'in poterile ce au semnatu acestu tratatu prin câte unu delegatu specialu, si care este insarcinata cu proiectarea si esecutarea lucrăriloru necesarie in josu de Isaktscha, spre a curati gurele Dunarei si partile invecinate ale Mării-Negre de stanci si alte obstacole, pentru ca acest'a parte a riului si acele parti ale Mării se fia puse in starea cea mai buna pentru navigatiune, remane asié cum este compusa acum'a. — Durata, acestei comisiuni este fissata pentru unu terminu de 12 ani, si anume de la 24 aprile 1871 si pana la 14 aprile 1883, — terminulu acuitarei imprumutulu contractatu de acesta comisiune sub garanti'a Germaniei, Austro-Ungariei, Franciei, Mării-Britaniei, Italiei si Turciei.

Art. 5. Conditiiunile reintrunirei comisiunei dunarene, formata conformu art. 17 alu tratatului de la 29 martiu 1856, se voru fissá print'o intielegere prealabila intre poterile riverane fara prejuditiu a supr'a clausei relative la cele trei principate dunarene, si daca s'ar cere vre-o modificatiune a articulu 17 d'in mentiunatulu tratatu, acesta modificatiune va formá obiectulu unei conventiuni speciale intre poterile semnatori.

Art. 6. poterile ce posedu tiemurele acestei parti a Dunarei, unde cataractele si port'a de feru formeda obstacole pentru navigatiune, rezervandu si a veni la intielegere a supr'a inlaturarei acestoru obstacole, recunosc dreptulu inalteloru parti contractante a percepe, pana la amortisarea detoriei contractate pentru esecutarea acestoru lucrari, o dare de la fia-ce naia de comerciu, care se va folosi in viitoriu de acest'a si declara articulu 15 alu tratatului d'in Parisu de la 1856 ca nu se aplica a supr'a acestei parti a riului pentru epoca necesaria spre amortisarea detoriei.

Art. 7. Tote constitutiunile si stabilimentele infintiate de comisiunea europena in conformitate cu tratatulu d'in Parisu de la 1856 seu cu tratatulu de facia, voru continuá a se bucura de aceea-si neutralitate, care le-a protegiatu pana acum'a, si care se va respectá in viitoriu de inaltele parti contractante in acelu-a-si modu si in tote impreginările. Avantagiile ce resulta de aci se intindu a supr'a intregului personalu tehnicu si administrativu. Se intielege ca dispositiunile acestui articulu nu atingu nici de cum dreptulu inaltei Porti in calitatea ei de potere teritoriale, de a tramite bastiementele sale de resbelu ca si pana acum pre Dunare.

Art. 8. Inaltele parti contractante reinnoiescu si intarescu tote stipulatiunile tratatului d'in 30. martiu 1855 precum si anessele loru, cari nu se anuleza si nu se modifica prin tratatulu de facia.

Art. 9. Tratatulu de facia se va ratifica si ratificatiunile se voru schimbá in terminu de siese septemani seu si mai inainte daca se va poté.

Urmeza semnatarele plenipotentiloru Angliei, Prussiei, Austriei, Franciei, Russiei, Italiei si Elvetiei.

Sum'a incursa

cu ocaziunea balului tinentu la 15. fauru in Beiusiu in favorulu Institutului ce are a se infintia in Oradea-Mare pentru educatiunea feteloru romane.

DD. Stefanu Virág 10 fl., Ioanu Papu jun., Ladislau Szabó, preutu, Parteniu Cosm'a, adv., Teodoru Kóváry, direct. gimn., Simeonu Milianu not., Ambr. Marchisiu si familia, G. Vasileviciu protopopu, I. Popu preutu, Koperli, Dem. Popa, Ierbolcs, Gerardu Véghsó, Kuffler, câte 5 fl., Vas. Ignatu, Ig. Ladasiu, Paulu Popu si familia, D. I. Popu si familia, P. Juhász, P. Bercse si familia, G. Ka-

tona si famili'a, Keszler si famili'a, I. Vasii si famili'a, Adalb. Duzik, Elia Ferentiu, Solich si famili'a, D. Negreanu si famili'a, Ant. Dietrich, Leop. Wittenberger, Stajnal, Ios. Popu com., Veduv'a Eder si famili'a, Dr. Grünwald, Dr. Berkovics, Dr. Maletics, I. Geczy, Ios. Petrus si Ios. Neubauer, câte 3 fl., I. Siorbanu dirig. domin., Ionu Dudulescu, Veduv'a Cab'a, G. Balta, Danilu Maioreseu, I. Barbulu, Petru Szabó preotu, Teod. Fasie, Vas. Curteseu, Arminu Bodor, I. Éteshó, P. Cociu, Mart. Petruso, I. Vancu, I. Széles, Em. Iancio, Mark, Cl. Steiner, I. Popoviciu, M. Cosma, I. Gozmanu, G. Borha, Lengyel si famili'a, Aug. Antalut prot., Ambr. Cretiu adv., Vas. Popa, Sim. Foltutiu preotu, Vas. Popu, I. Popu, Ign. Weiss, M. Schwimmer, D. Rajner, I. Fogarasy, V. Damsia, A. Paladi, L. Weiss, N. Popu si fam., D. Bolcasii si Arm. Iacoboviciu, câte 2 fl. Reginer, veduv'a I. Viski, Moise Cristianu, preotu, Franc. Erdei, Ladislau Vass, M. Bandiciu, profes., Ant. Vass, I. Docz, capelanu, Aur. Suciu, stud., P. Suciu stud., Iosifu Asztalos stud., G. Breancu, I. Zaic'a prof., Danilu Gyórfy, not., M. Dringou inv., Gav. Lazaru, stud., Aless. Szabó, par., Atanasiiu Popa, Mir. Calciunariu, inv., Teodoru Dringou, Andr. Nauu, Z. Mihocu, Teod. Popa, Schweighofer C., Inasielu Nine, Paulu Popu, A. Bozintanu, prof., St. Szadi prof., G. Hadz', Gabr. Ardeleanu, Vas. Andru, Sam. Braun, Mor. Kresz, I. Pinter, inv., C. Orleans, C. Krein, Ladisl. Égethó, Langenbacher, M. Popescu, A. Beliczay, Schenkerzik, N. Stogia, Goldberger, Rosenthal, E. Moga, A. Égethó, V. Popu preotu, Dsiora Tavaszi Horváth, Sim. Bulcu prof., I. S. Selegeanu prof., Ludwig C. capit., Savu Andru, F. Wallerstein, Weissberger, Klein, Nerbsz Desiderius, Lanner, Iul. Kaffka, Lad. Kaffka, F. Iánossis, A. Véghsó, G. Marienescu, St. Bugyi, Kernácz, I. Eder, I. Bolcasii, Ign. Tisch, câte 1 fl., Ioanu Buste, 1 fl. 50 cr., Sum'a totale 293 fl. 60 cr.; s'au spessatu 79 fl. 20 cr.; Venitulu curatu 214 fl. 40 cr.

Pentru concertulu ce s'a tîenutu in 17 maiu 1870 in Oradea-Mare, onorab. D. Aug. Antalut, protopopu in Beiusiu, a tramisu sum'a urmatoria; DD. I. Popoviciu, preotu, Demetriu Popu si Teodoru Kóváry, direct. gimn. câte 3 fl., Ios. Iutiu, prof., Sim. Bulcu, prof., Mironu Calciunariu, Moise Nesiu, prof., Petru Bolcasii, preotu, câte 1 fl.; sum'a 14 fl.

D. Georgiu Marchisiu a tramisu d'in venitulu concertului tîenutu in Brai'a-Mare: 13 fl. 50 cr.

Prin staruinti'a onorab. Dne Iul'ia Siacardi, ca colectanta in Criscioru, de la Dsa 4 fl., DD. I. Vancu, notariu si Paulu Popu câte 3 fl., Dlu G. Horváth, adv. 10 fl. DD. P. Sabou, protop. si Géza Kosztká, jude câte 2 fl.; sum'a 24 fl.

Venitulu curatu diumetate d'in balulu tinerimeii romane oradane, tîenutu in 3 fauru 1871: 106 fl.

Recapitulandu-se differitele sume insfrate, sum'a totale face 371 fl. 90 cr. v. a.

Paulin'a Romanu, nasc. Covaciu m. p.

VARIETATI.

*(Auctoritãtãle unguresci si rãchãia judanului.) D'in Lapusiulu ungurescu ni se scrie, cã zelosului administratoru par. d'in comun'a romana Cufol'a, dupa mai multe vorbiri ce le-a tîenutu poporeniloru sei despre befa si stricatiusele ei urmãri, i-a succeseu in fine, a ajunge la rezultatulu imbucuratoriu, cã intreg'a comuna s'a invoitu si s'a obligatu in scrisu, cum-cã nu voru mai bé rachia in carcim'a d'in satu, ci, candu voru avé de lipsa, voru aduce d'in Lapusiu. Mai departe s'a obligatu fia-care capu de familia pentru cas'a sa ca, daca cine-va ar' calcã acésta invoire, sè se pedepsca cu 5 fl. v. a. in folosulu fondului scolei. Pentru-ca tote acestea mai usioru sè se pota executã, s'au alesu siese omeni, cari au sè porte grige, ca nime sè nu calce legatur'a facuta, ér' de la cei ce voru bé séu voru duce a casa beutura d'in carcim'a d'in locu sè incasseze banii de pedepsa. Daca care-va d'intre veghiatori ar' calcã insu-si legea, va fi pedepsitu cu 10 fl. totu in folosulu scolei. — Facia cu acésta fapta, demna de lauda si de imitare, n'avemu decãtu sè ne bucurãmu; dar' ce sè vedi! abí se ivi pre facia acésta legatura morale, si judele procesuale, Molnár Sándor, citã numai decãtu pre judele, notariulu si betranii satului la cancelaria in Domocusieni si luandu-i la protocolu, i amenintã, cã voru avé sè platesca daun'a arendatorelui de vinarsu d'in satu, séu daca voru aduce vinarsu de aiurea li se va luã de la densii. — De aici se pote vedé, cã domnii unguri, pentru ca sè insulte pre poporulu romanu cum si candu li place, precum a facutu-o si jupanulu Bruszt d'in Fagarasiu prin pascuilulu seu, ei insi-si prin auctoritãtãle civile-politice intrevinu in favorulu judaniloru si insistu prin amenintiãri, pentru-ca romanulu sè bea si daca nu vrè si sè-si invenineze trupulu si sufletulu cu horine'a judanului. — Pre langa tote amenintiãrile inse omenii d'in numit'a comuna stau nemiscati pre langa otãrãrea loru, ba pentru a realizã cãtu mai curundu unu fondulu scolaru, s'au invoitu, ca de acum inainte sè se platesca spre acestu scopu 30 cr. pentru totu prunculu, care se va botezá. Doveda, cã poporulu nostru a ajunsu la civilizãti'a, cã numai scol'a pote reversã lumina

in intunerecu si numai ea pote asigurã viitoriulu unei na-tiuni.

*(Aménarea solvirii spesseloru de resbelu) costa pre statulu francecu pre fia-care d' sume enorme. Scirea, cã guvernulu francecu ar' fi rafuitu prim'a rata a desdaunãrii, adeca una diumetate milliardu de franci, s'a demintu. Conventiunea inchiaata in 28. fauru 1871, relativa la-escutãrea preliminariloru de pace, dice adeca, cã de la 3. martiu pãna la 31. decemvre a. c. guvernulu francecu are sè rebonifice Germaniei pentru intretienerea trupelor germane d'in Franci'a pre fia-care d' pretiulu de la 500.000 portiiuni si 150.000 ratiune (autretiu de d'i); pretiulu unei portiiuni face 1 francu 75, ér' pretiulu fine ratiune 2 1/2 franci. Franci'a are deci sè platesca pentru intretienerea trupelor germane de pre pimentulu francecu pre fia-care d' acuratu 1/2 milliону de taleri. — Dupa ratificãrea pacii definitive si dupa rafuirea primei diumetãti de milliardu, numerulu portiiuniloru si alu ratiunelor scade dupa fia-care patru septemãni urmatorie cu 87.000 portiiuni si 25.000 ratiune, asé incãtu, in fine, guvernulu francecu ar' avé sè rebonifice numai 150.000 de portiiuni si 50.000 de ratiune pre d'i. Atunci ar' avé sè platesca 103.333 1/2 taleri pre d'i, acum are inse sè rebonifice 333.333 1/2 taleri pre fia-care d'i. Franci'a suferé prin urmãre pre tota d'ia, cu care sè aména ratificãrea pacii si solvirea primei diumetãti de milliardu, una perdere de celu pucinu 230.000 de taleri, si acésta enorma perdere nu este alt'a, decãtu fructele revolutiunei d'in Parisu. Dicemu in adinsu celu pucinu, cã-ci 14 d'ile dupa solvirea diumetãti a dou'a, a treia si a patra de milliardu, numerulu portiiuniloru si alu ratiunelor de rebonificatu scade la 120.000, 80.000 si 50.000 de portiiuni si la 40.000, 30.000 si 18.000 de ratiune.

Sciri electrice.

Odes'sa, 12. aprile. I. decu sulu serbatoriloru, trei d'ile un'a dupa alt'a, poporulu a pre datu cassele judaniloru, a spartu pravaliele, dughelele, comtoãrele si a facutu unãdauna enorma; aici domnesce una spaimã generale si intre crestini. Auctoritãtãle nu potura face nimicu spre aperrarea celoru periclitati.

Parisu, 12. aprile, sér'a. De asta-di demanetia decurge una lupta pre intregã lini'a de-a lungulu fortificatiuniloru: Issy, Vanves si Montrouge; insurgentii suferira perdiri mari; truppele d'in Versali'a fure respinse pãna in parculu de la Issy, unde si-luara apoi pusetiune. Se afirma, cã la Arinères s'ar' fi taiatu 3000 fetiori de càtra truppele de Versali'a. Thiers aména actiunea decideriã pãna voru mai sosí inca alti 50.000 fetiori truppe guvernamentale.

Viena, 13. aprile. Precum se aude, Port'a ar' fi tramisu unu comissariu la Bucuresci, spre a se contielege cu guvernulu romanu despre cuprinsulu si modalitãtãle unei interventii eventuale. Resultatulu contielegerii se va asterne apoi poteriloru garante spre aprobare.

Constantinopole, 13. aprile. Turci'a sa invoitu cu Russi'a (nu si cu Ostrunguri'a? Red) ca in casu de lipsa truppele turcesci sè ocupe Moldov'a, ér' cele musalesci Munteni'a.

Viena, 13. aprile. Unu compromissu intre Comuna si guvernulu d'in Versali'a este aproape de inchiaiare. Parisulu recunoscé neconditionatu adunãrea de Versali'a, primescé inse libertate municipale perfecta. — Resolutiunea galitãna nu se primescé in totu cuprinsulu ei, se pare inse, cã ministerulu s'a invoitu a supr'a urmatoriiloru puncte: Camer'a Galitiei otãresce modulu, dupa care are sè tramita deputati la senatulu imperia-lu; Galiti'a primescé unu tribunalulu supremu independent si dreptulu de a aduce legi referitorie la afacerile penale, politia si comereciu. Polonii aru fi dechiaratu, cã sunt multumiti si cu atãt'a si Grocholski, ca ministru fã a portfoiu, va presentã senatulu imperia-lu proiectulu respectivu.

Berolinu, 13. aprile. D'in Versali'a se comunica, cã truppele guvernului au ocupatu fortulu Montrouge si au continuatu bombardarea portii Maillot in modulu celu mai vehementu. Campurile elisee sunt tare devastate. — Comunicate oficiale spunu, cã sustienerea trupelor germane in Franci'a costa pre fia-care d' 120.000 de taleri mai multu, decãtu facu spessele de intretienere, cari are Franci'a sè le platesca.

Versali'a, 13. aprile sér'a. Delegatii uni-unei republicane s'au reintorsu la Parisu. „Agence Havas“ comunica, cã guvernulu a cerutu de la delegatii ca prim'a condiitiune pentru negociatiunile ulterioare depunerea armelor, promitiendu d'in parte-si cã nu va pedepsi cu morte pre rescolati, afara de omoritori. Afara de acésta legea municipale votata de adun rea nationala trebuie sè se

introduca si in Parisu. Thiers a dechiaratu de nou in adunare si in foia oficiale, cã scopulu séu este de a sustiené republic'a. Truppele si fortulu Valerien au primitu ordinu sè nu mai atace, ci sè marginesca numai la respingerea atacuriloru. Schöcher a mersu la Parisu spre a mediu-loci una impacatiune pre basea condiitiuniloru mentionate mai susu, scirile d'in Parisu inse nu lasa a presupune, cã acésta incercare de impacatiune va sè duca la unu resultatu favorabilu.

Versali'a, 13. aprile. Mac Mahon si strapusu cortelulu generalu la Ville-Étang. Se facu mari concentrãri de truppe; ataculu decisivu se accepta pre tota or'a. Thiers respinge ori-ce incercare de impacatiune.

Constantinopole, 13. aprile. Essad pasi'a a caletoritu la Berolinu cu unu autografulu Sultanulu càtra tiãrulu nemticescu. Scopulu acestei caletorie e a gratulã tiãrulu pentru primirea titlului imperialu.

Parisu, 13. aprile. Consiliulu comunãri a respinsu condiitiunile de impacatiune ale lui Thiers.

Viena, 14. aprile. „Presse“ publica unu telegramu d'in Berolinu despre evenimentele d'in Parisu, care dice: Unu atacu mare alu trupelor guvernului contr'a fortoreloru de sudu fù respinsu de càtra insurgenti. Thiers nu concede a se face altu atacu pãna ce nu va fi sositu ajutoriu de 10.000 fetiori. Gardele nationale primescã ajutoriu insemnatu. — 3000 soldati ai guvernului de Versali'a, cari sunt inchisi pre partea dreapta a Seinei, nu voiescu a se predã. Assy si Bergeret sunt judecati la morte.

Londonu, 14. aprile. Unu telegramu alu diuariului „Times“ anuncia, cã 2000 soldati ai guvernului fure incungurati la Courcelles si s'au predatu ca prisionieri in manile insurgentiloru. In Parisu se facu pre totindena fortificatiuni de pamentu si se radica barr'cade necontentitu.

Versali'a, 14. aprile. „Cri du Peuple“ scrie, cã truppele de Versali'a fure alungate d'in Neuilly; podulu de la Neuilly este ocupatu de insurgenti; truppele guvernului s'au retrasu la Courbevoie.

Berolinu, 14. aprile. Sub presiedinti'a imperatului s'a tîenutu unu consiliu de resbelu, in care s'a dezbãtutu cestiunea, cã cum ar' fi mai cu scopu a delaturã fatalitãtãle de intretienere ale trupelor germane, prin demobilizare séu prin interventiu-ne. Cu tote-cã Moltke a pledatu contr'a, totu si s'a decisu, cã prin interventiu-ne. — Francesii plãtira mai inainte in Ruen cinci milliõne, in finea lui martiu in Nancy asemenea cinci milliõne spesse de intretienere; in prim'a aprile erau sè se platesca in Rheims trei si in Dijon trei milliõne, inainte de 20. aprile se asc pta alte 19, si pãna in 15. mai alte 36 milliõne.

Florenti'a, 14. aprile. Guvernulu incepe a dubitã, de a poté face tote preparativele pentru transferarea capitalei pãna la termenulu prefiptu (1. iuliu a. c.) Pentru ca totu si transferarea sè se considere ca fapta complinita, guvernulu are de cugetu sè inaugureze nou'a capitale prin vre-o câte-va siedintie parlamentarie, la cari au sè particeps totii ministrii. Dupa aceea se voru intorce éra si la Florenti'a, lasandu in Rom'a numai cãtãva oficianti d'in fia care dicasteriu. Transferarea adeverata, in fapta, se va regulã pre deplinu abié in octomvre séu novembre. Intr'aceea guvernulu a inchiaiatu una conventiune speciale cu administra-tiunea cãtiloru ferate romane relativa la transportulu officiantiloru, a familiiloru si efectelor loru pentru-a li usurã pre cãtu se pote stramutãrea.

Bucuresci, 14. aprile. Principele a respinsu ajutoriulu turcescu immediatu; elu spera a avé destula potere, cu tote aceste-a ceru sè se tiena la Dunare truppe gat'a spre dispusetiune. Principele a scrisu marelui viziru, cã va mai perseverã.

Bucuresci, 14. aprile. Noulu cabinetu are de cugetu a emite unu cerculariu, care, precisandu program'a, sè respinga in modu resolutu ori-ce intentiune a vre unei loviri de statu.

Belgradu, 14. aprile. Aici se crede, cã una interventiu-ne turcesca in Romani'a pericliteza paceã Oriëntului, de ora-ce prin aceea s'ar' violã dreptulu vasaliloru si totu-odata i-ar' dispensã si de detorintiele ce le au facia cu poterea suzerana.

Scutãri, 14. aprile. In Ertiegovin'a s'au facutu multe arestãri d'in caus'a agitãrilor politice.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.